

Mimar Nihat Şen ile Kentsel Dönüşüm Üzerine

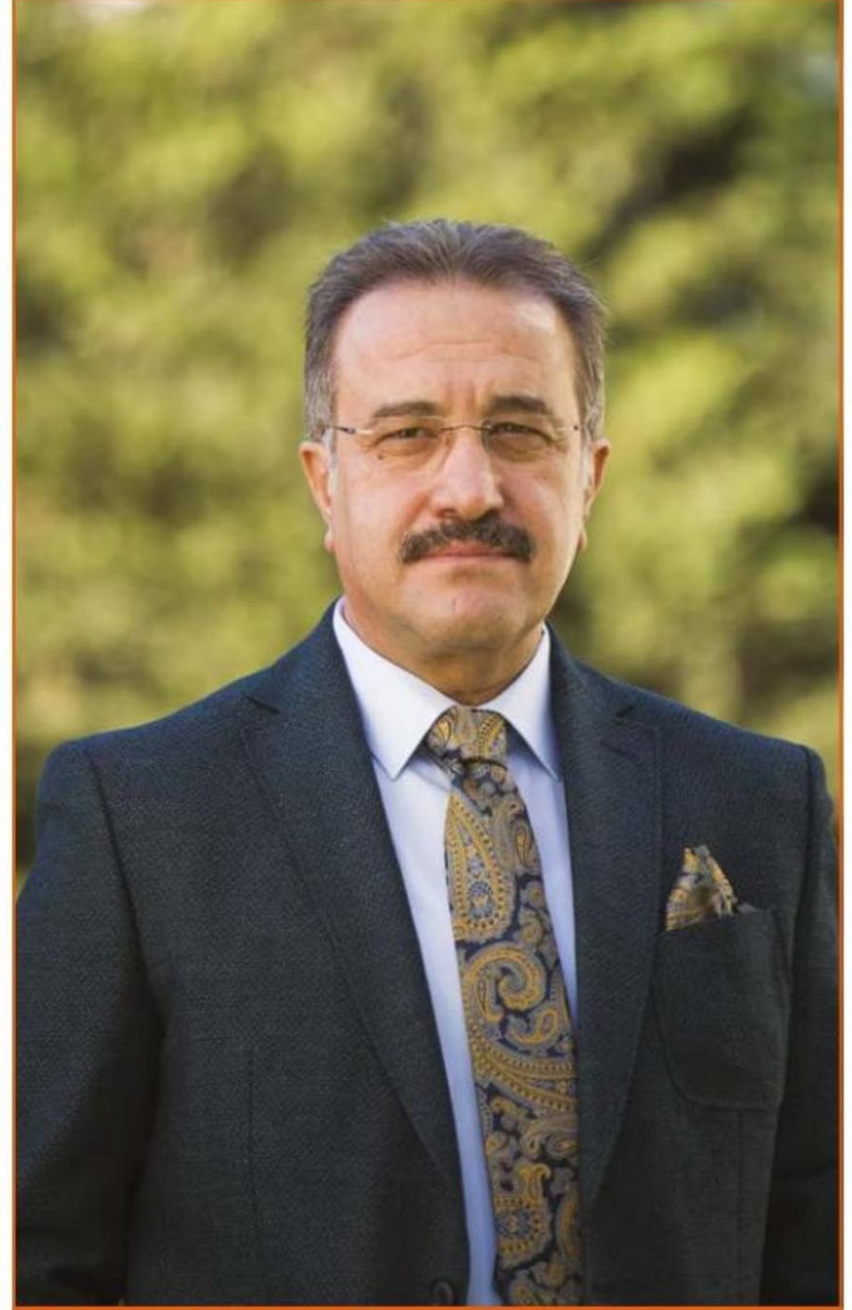
31 yıldır inşaat sektöründe çeşitli alanlarda görev alan ve üst düzey yöneticilik yürüten Mimar Nihat Şen ile bir araya geldik. Şen ile kentsel dönüşüm, imar barışı, kentsel dönüşümün bilinmeyen modeli "Kendin yık kendin yap" gibi konular hakkında konuştuk

Haber Gökhan Uz

Birçok sivil toplum kuruluşunda kurucu başkanlık ve fahri üyelik yürüttüğünü belirterek sözlerine başlayan Mimar Nihat Şen, 1999 depreminden önce 8 yıl boyunca Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği İstanbul başkanlığını yürüttüğünü söyledi. 99 depreminin ardından Kentsel Dönüşüm Yasası'nın hazırlıklarına başladıklarını söyleyen Şen, "99 depremi bize Türkiye'deki durumun vahametini göstermiş oldu. O zamanlardan günümüze birçok kentsel dönüşüm toplantısına konuşmacı olarak katıldım. Çeşitli yayın organlarında yazılar yazıyorum. Bu işin en doğru şekilde nasıl uygulanabileceğini anlatmaya çalışıyorum" dedi. Kentsel Dönüşüm Yasası'nın iyi niyetle ve uzun uğraşlar sonucunda hazırlandığını belirten Şen, "2012 yılında yasalaştıktan sonra, bizim istediğimiz doğrultuda kamuoyuna açıklanamamış ve uygulamaya geçirilememiş bir yasa oldu. Dünyanın hiçbir yerinde bizimkisi gibi bir kentsel dönüşüm yaşanmamıştır. Türkiye'de tam olarak yasanın içeriğini uygulayan bir kentsel dönüşüm ne yazık ki yapılamadı" diye konuştu. Bir deprem kuşağının üzerinde bulunduğumuzu ve bununla yaşamı öğrenmemiz gerektiğini söyleyen Şen, olabilecek yıkımı ne kadar aşağı

Mimar Nihat Şen Kimdir?

Şehir plancılığı üzerine akademik çalışmalara örnek teşkil edecek program, araştırma ve projelerle sektörde önemli bir iz bırakan Mimar Nihat Şen, kültürel birikimi ve ekip çalışmasına olan inancıyla mesleğini yürütmeye devam ediyor. Şen, İstanbul Karadeniz Sanayici ve İşadamları Derneği, Kadınlarımız Fikir ve Kültür Derneği, İktisadi Araştırmalar Vakfı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ünyeli Sanayici İşadamları ve Yöneticiler Derneği, Kalamış Yelken Spor Kulübü üyesi olup, birçok örgütünde yerine kuruluşunda devam ediyor yerine yer alıyor. Bunun yanında Şen, Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği İstanbul kurucu başkanlığını yıllarca yürütmüş ve halen Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği Danışma Kurulu Üyesi olarak görevine devam ediyor.

çekebilirizin üzerinde durmamızın önemini vurguladı. Bu sürecin çok hızlı bir sürede tamamlanması gerektiğini de söyleyen Şen, "Deprem ne zaman geleceğini hiçbirimiz bilmiyoruz. O yüzden ne kadar hızlı olursak yıkımı o kadar aşağıya çekeriz. Ne yazık ki bu konuda biraz kaplumbağa hızıyla ilerliyoruz" ifadelerini kullandı.

Kentsel Dönüşüm Yasası

Mimar Nihat Şen, kentsel dönüşüm için "Riskli binanın yıkılıp yerine depreme dayanıklı bir bina yapılması" gibi bir tanımın mümkün olamayacağını anlattı. Şen, Kentsel Dönüşüm Yasası'nın içine bakıldığı zaman bu toplumu ayakta tutan değerleri n görülebildiğini söyledi ve, "İyi bir kentsel dönüşüm için bizi biz yapan manevi değerlerin geri kazanımını ön plana almalıyız. Beşeri ilişkilerimizi güçlendiren yapılar inşa etmeliyiz. Yer altı ve yer üstü kaynaklarının doğru kullanılmasına dikkat etmeliyiz. Yenilenebilir enerjiyi ön plana çıkarmalıyız. Çevresel faktörleri dikkate almalıyız. Sosyal alanların doğru yapılandırılmasına dikkat etmemiz lazım.

En önemli konulardan biri de ulaşım olmalı" diye konuştu. Şen, son dönem kentsel dönüşüm çalışmalarında Türk mimarisinin de gözardı edildiğine dikkat çekti. "Özellikle 1950'li yıllardan sonra başlayan betonarme hareketinin hızlı olması ve köyden kente göçün artmasıyla düzgün bir şehirleşme yaşayamadık" diyerek konuşmasına devam eden Şen, bu çarpık kentleşmenin bir sonucu olarak da depremlere karşı dayanıklı şehirler kurulamadığını söyledi.

Beklenen Marmara Depremi

Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Japon Deprem Araştırma Endüstitüsü'nün 5 yıl boyunca yaptığı bir araştırmanın geçtiğimiz günlerde açıklandığını söyleyen Şen, sonuçları şöyle değerlendirdi: "5 yıl boyunca her gün Marmara Denizi'nin diplerine yerleştirilen aletlerden veriler alındı. Marmara'da 7,5 şiddetinde bir deprem bekleniyor. Biz geçmişte tsunamiyi okyanus kıyısı yerler için konuşurken, bugün Marmara Denizi'ne kıyısı olan her yerde 3 metreye varan dalgalar bekleniyor. Dolayısıyla deprem gerçeğini baz alan bir şehirleşmeyi maalesef yapamadık. En azından bundan sonraki süreçte doğru olan neyse bunun yapılması adına adımlar atılması gerekiyor." Bunun yanında mevcut yapılaşmanın kültürel etkilerinin de gözardı edilemeyeceğini ekleyen Şen, "Dikey yapılaşma modeli Türk toplumunun temelini koyulan bir dinamittir. İnsanların bunun farkına varması gerekiyor" şeklinde konuştu.

"Vaktimiz az"

Türkiye'de 19 milyon 500 bin adet yapı stoğunun 7 milyon 500 bin adetinin acilen yenilenmesi gerektiğini söyleyen Şen, kentsel dönüşümün Türkiye'de ilk gündem konusu olmasının öneminden söz etti. İnsan canının başka hiçbir konudan daha değerli olmadığını dile getiren Şen sözlerine şöyle devam etti: "Marmara Bölgesi'nde her geçen gün depremin şiddeti biraz daha artıyor. Vaktimiz giderek azalıyor. Bu işe bir an önce odaklanılması gerekiyor. Yoksa çok yıkıcı bir deprem bizi bekliyor. Sadece kentsel dönüşüm üzerine bir komisyon kurulması gerekiyor. Sadece Şehircilik Bakanlığı bünyesinde bu konu halledilemez."

"Tarihsel dersleri unuttuk"

Kentsel dönüşüm dendiği zaman akla ilk olarak İstanbul'un geldiğine de değinen Şen, 99 depreminden sonra köprüler gibi, kamu binaları gibi yapıların güçlendirildiğini söyledi. Bunun tek başına yeterli olmadığını çizen Şen, "Vatandaşın yaşam alanları ne yazık ki güçlendirilmedi. 7 şiddetinin üzerinde bir deprem yaşarsak bunun bedeli çok ağır olur. 100 binleri aşan ölümlerle karşı karşıya kalabiliriz" dedi. İstanbul'un aynı zamanda bugün bir finans, destinasyon ve kültür merkezi olduğunu da söyleyerek sözlerine devam eden Şen, "Bir doğal afet sonucu İstanbul'un zarar görmesi demek Türkiye'nin zarar görmesi demektir" diye konuştu. Şen, tarihte İstanbul'un bir çok deprem yaşadığını ve bu depremlerden çok önemli dersler çıkardığını belirtirken, "Biz geçmişte bu depremleri yaşayarak önemli dersler çıkarmışız. Yaşanan büyük depremlere uygun olarak cumbalı evler yapmışız, ahşap evler inşa etmişiz. Yatay kentleşme örneği göstermişiz. Fakat günümüze geldiğimiz zaman

bakıyoruz ki biz bu tarihsel dersleri unutup bir kenara bıraktık. Dikine yapılaşmaya başladık. Yüzümüzü betona döndük. Var olan riski arttıran bir yapılaşmayla karşı karşıya kaldık" ifadelerini kullandı.

"Kendin yık-Kendin yap" Sistemi

"Kendin yık, kendin yap" adı altında bir model geliştiren Şen, bu model ile müracat eden vatandaşlara yasanın getirdiği haklardan faydalanarak, dairenin metrekaresi dahi ufalmadan, maliyetini yine müracat eden vatandaşın belirlediği bir sistemle binalarını yenileyebileceklerini söyledi. Şen sistemi anlatırken sözlerini şöyle tamamladı: "Vatandaşın binasının risk analiz raporunu çıkartıyoruz. Bakanlığa bu raporu onaylatıyoruz ve tapuya işletiyoruz. Vatandaşın imar yönetmeliğine göre alternatif alan projeleri hazırlıyoruz. Vatandaş bunlardan birisini beğeniyor ve beğendiği projenin tüm uygulama, mimari, elektrik, mekanik, statik çizimlerini çiziyoruz. Bölgesine göre standartlara uygun bir teknik şartname çıkartıyoruz. Yaklaşık 140 kalemde oluşan bir keşif çalışması yapıyoruz. Malzemelerin adetlerinden markalarına varıncaya kadar raporumuzu hazırlıyoruz, hatta inşaat harcına kadar yatırıyoruz. Vatandaşa, 'Sizin inşaatınızın maliyeti 10 birim. Bizim müteahhitlik bedelimiz de 1 birim' diyoruz. Önce yıkımı gerçekleştirip daha sonra binayı yapıyoruz ve iskanını alıyoruz, daire tapusunu veriyoruz. 1 yıllık sigortasını yapıyoruz. Binanın ince temizliğine kadar yapıp, vatandaşın ayağına galoşunu takıyoruz ve dairesini gezdirip anahtarını teslim ediyoruz. Vatandaş sadece maliyetleri belirliyor ve başka hiçbir şeye karışmıyor. Böyle rahat ve kolay bir sistem ile insanlar beklenen Marmara depremine hazır hale geliyor." ■

Mimar Nihat Şen Ne Dedi

Kentsel Dönüşüm: "Kentsel dönüşüm, bir binanın yıkılıp yerine yeni bir bina yapılması değildir. Kentsel dönüşüm, bu toplumu ayakta tutan bütün değerlerin korunarak, depreme dayanıklı yapılaşmaya gidilmesidir. Biz bu toplumu ayakta tutan değerleri gözardı ettik ve dikine yapılaşma sistemiyle Türk toplumunun kalbine hançeri sapladık."

Marmara Depremi: "Marmara'da 7,5 şiddetinde bir deprem bekleniyor. Biz geçmişte tsunamiyi okyanus kıyısı yerler için konuşurken, bugün Marmara Denizi'ne kıyısı olan her yerde 3 metreye varan dalgalar bekleniyor. Dolayısıyla deprem gerçeğini baz alan bir şehirleşmeyi maalesef yapamadık. En azından bundan sonraki süreçte doğru olan neyse bunun yapılması adına adımlar atılması gerekiyor."

Kendin Yık-Kendin Yap: "Yaklaşık 140 kalemde oluşan bir keşif çalışması yapıyoruz. Malzemelerin adetlerinden markalarına varıncaya kadar raporumuzu hazırlıyoruz, hatta inşaat harcına kadar yatırıyoruz. Vatandaşa, 'Sizin inşaatınızın maliyeti 10 birim. Bizim müteahhitlik bedelimiz de 1 birim' diyoruz. Önce yıkımı gerçekleştirip daha sonra binayı yapıyoruz ve iskanını alıyoruz, daire tapusunu veriyoruz."